23.5.2025

OX2 Finland Oy:n lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta (HE 45/2025)

OX2 Finland Oy kiittää eduskunnan talousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua esityksestä. Hallituksen esitys on tärkeä Suomen sähköistymisen ja puhtaiden investointien edistämiseksi.

OX2 on johtava pohjoismainen uusiutuvan energian kehittäjä. Olemme rakentaneet Suomeen 1,2 GW maatuulivoimaa, ja kehitämme parhaillaan maa- ja merituulivoimaa, aurinkovoimaa ja sähkövarastoja. Huhtikuussa 2025 julkistimme Suomen suurimman investointipäätöksen uusiutuvaan energiaan. Yli 700 miljoonan euron investointi kohdistuu kahden uuden maatuulipuiston rakentamiseen.

Sähköntuotannon liittymisverkko

Pidämme tärkeänä, että jatkossakin useampi voimalaitos ja energiavarasto voidaan liittää kanta- tai jakeluverkkoon yhteisellä johdolla ilman, että kyseessä on luvanvarainen sähköverkkotoiminta. Tämä edistää investointeja ja vähentää tarvetta rinnakkaisille johdoille. On hienoa, että esityksessä sähköntuotannon liittymisverkolla yhteinen johto mahdollistetaan, vaikka samalla liittymisjohdon määritelmää kavennetaankin.

OX2 on tähän mennessä rakentanut Lestijärvelle liittymisjohdon, joka on useamman voimalaitoksen käytössä ja vähentää näin rinnakkaisten johtojen tarvetta. Lisäksi OX2:lla on suunnitteilla kuusi uutta yhteisvoimajohtoa, joilla liitettäisiin 20 eri hankekehittäjien voimalaitoshanketta kantaverkkoon.

Yksittäinen 400 kV liittymisjohto (tai vastaisuudessa liittymisverkko) on tyypillisesti 10–40 miljoonan euron investointi. Jakeluverkkoyhtiöillä ei useinkaan ole mahdollisuutta näin suuriin investointeihin, varsinkaan hankkeiden vaatimassa aikataulussa. Siksi onkin sähköntuotannon lisäämisen kannalta tärkeää, että sähköntuottajilla on mahdollisuus rakentaa itse yhteisiä liittymisjohtoja tai -verkkoja ilman, että kyseessä on luvanvarainen sähköverkkotoiminta

Sähköntuotannon liittymisverkko ei ole luvanvaraista sähköverkkotoimintaa tietyin laissa määritellyin ehdoin. Tulkinnanvaraisuuden minimoimiseksi on erittäin tärkeää, että nämä ehdot määritellään laissa selkeästi. Tulkintaepäselvyydet voisivat johtaa valmisteilla olevien investointien viivästymiseen, investointiriskin kasvuun sekä Energiaviraston kuormittumiseen. Olemmekin tässä lausunnossa esittäneet yksityiskohtaisiin perusteluihin lisäyksiä, jotka tarkentaisivat lakia ja vähentäisivät tulkintaepäselvyyksiä.

A. Liittymisjohdon muuttuminen liittymisverkoksi

Hallituksen esityksen perusteella ei ole täysin selvää, milloin ensin yhden voimalaitoskokonaisuuden käytössä oleva liittymisjohto muuttuisi liittymisverkoksi. Nähdäksemme luontevin tulkinta liittymisverkon syntymiselle olisi se hetki, kun toinen voimalaitoskokonaisuus alkaa kuljettamaan sähköä ko. sähköverkossa eli johdon yhteiskäyttö alkaa.

Ehdotammekin lisättäväksi sähköntuotannon liittymisverkon määritelmän 3 §:n 4 b kohdan yksityiskohtaisiin perusteluihin, että liittymisjohto muuttuu sähköntuotannon liittymisverkoksi silloin, kun toinen sähköntuottaja tai energiavaraston haltija alkaa kuljettamaan sähköä mainitussa sähköjohdossa.

B. Hankeluvan myöntäminen

Sähköntuotannon liittymisverkko rinnastuu liittymisjohtoon, ja sille tulisi vastaavasti myöntää hankelupa ilman tarveharkintaa.

Esitämme lisättäväksi 16 §:n 2 momenttiin uusi 2) kohta: sähköntuotannon liittymisverkolle, jolla kaksi tai useampi erillinen voimalaitoskokonaisuus liitetään lähimpään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköverkkoon

C. PPA-sopimusten huomioiminen

4 § Sähköverkkotoiminnan luvanvaraisuus esitetään, että luvanvaraista ei ole sähkön kuljettaminen liittymisverkossa, *jossa sähköä ei toimiteta tukkuasiakkaille tai loppukäyttäjille*. Käsittääksemme kirjauksella ei pyritä rajaamaan liittymisverkossa kirjattavaa sähkön myyntiä PPA-asiakkaalle, vaan fyysisen kulutuksen liittämistä tuotannon liittymisverkkoon. Jotta tulkintaepäselvyyksiltä vältytään, ehdotamme perusteluiden täydentämistä tältä osin.

Esitämmekin 4 §:n 4 kohdan yksityiskohtaisiin perusteluihin lisättäväksi, että säännöksessä tarkoitettua sähkön toimittamista tukkuasiakkaille ja loppukäyttäjille ei olisi myöskään se, että sähköntuotannon liittymisverkkoon liittynyt sähköntuottaja on tehnyt pitkäaikaisen suoran sähkönostosopimuksen tietyn loppukäyttäjän tai -käyttäjien kanssa, jossa on sovittu sähkön myymisestä ja toimittamisesta jakeluverkon, suurjännitteisen jakeluverkon tai kantaverkon verkonhaltijan sähköverkon kautta.

D. Määräysvallan tarkentaminen

Liittymisverkossa ei-luvanvaraisuuden edellytyksenä on, että kyseinen liittymisverkko on ko. sähköverkkoa käyttävän yhden tai useamman sähköntuottajan tai energiavaraston haltijan taikka näiden tai osan näistä määräysvallassa olevan yrityksen hallinnassa.

3 §:n 4 b -kohdan osalta esitämme yksityiskohtaisissa perusteluissa selvennettäväksi, että yrityksessä, jonka hallinnassa sähköntuotannon liittymisverkko on, voi olla osakkeenomistajana myös sellaisia tahoja, jotka eivät käytä mainittua sähköverkkoa edellyttäen, että mainittu sähköverkko on sitä käyttävän yhden tai useamman sähköntuottajan tai energiavaraston haltijan taikka näiden tai osan näistä määräysvallassa.

E. Voimalaitoskokonaisuuden määritelmän tarkentaminen

Uusi voimalaitoskokonaisuuden määritelmä on tärkeä, sillä sähköntuotannon liittymisverkkoon voidaan liittää energiavarastoja ainoastaan osana voimalaitoskokonaisuutta. Liittymisjohdolla voitaisiin liittää sähköverkkoon ainoastaan yksi voimalaitoskokonaisuus kerrallaan. Voimalaitoskokonaisuudella tarkoitettaisiin esimerkiksi yhtä tai useampaa voimalaitosta sekä niihin kytkeytyvää yhtä tai useampaa energiavarastoa, jotka muodostavat yhtenäisen toiminnallisen kokonaisuuden. Voimalaitoskokonaisuus voisi siis olla esimerkiksi tuulipuisto, johon kytkeytyy energiavarasto.

Esitämme voimalaitoskokonaisuuden määritelmää koskevan 3 §:n 5 b kohdan yksityiskohtaisiin perusteluihin lisättäväksi, että voimalaitoskokonaisuuden katsotaan muodostuvan, jos yksi tai usempi voimalaitos ja niihin kytkeytyvä yksi tai useampi energiavarasto liittyvät sähköverkkoon samalla sähköasemalla ja niiden toiminnallisuutta ohjataan samasta sähköisestä pisteestä.

F. Siirtymäsäännös

Esityksen mukaan muutettavia (voimassa olevia) säännöksiä sovellettaisiin ennen lain voimaantuloa käyttöön otettuihin liittymisjohtoihin. Yhteisten liittymisjohtojen rakentaminen on usein pitkä prosessi tarvittavien sopimusten laatimisesta tilausten tekemiseen ja lopulta itse rakentamiseen.

Tästä syystä esitämme pidempää siirtymäaikaa säännösten soveltamiselle siten, että voimassa olevien säännösten soveltamista ei rajattaisi ennen lakimuutosten voimaantuloa käyttöön otettuihin liittymisjohtoihin vaan esimerkiksi niihin liittymisjohtoihin, joiden osalta liittymissopimusta ei ole tehty. Liittymissopimus verkkoyhtiön kanssa tehdään hankkeen loppuvaiheessa, jolloin investoinnin valmistelut ovat jo pitkällä.

Merituulivoiman liittäminen

On myönteistä, että esityksessä selkeytetään Suomen talousvyöhykkeen kuuluvan kantaverkonhaltijan vastuualueeseen. OX2 on kehittänyt merituulivoimaa talousvyöhykkeellä vuodesta 2020. Talousvyöhykkeelle sijoittuvien Halla- ja Laine-merituulivoimahankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnit (YVA) ovat valmistuvassa vuoden 2025 aikana. Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi ensimmäisen talousvyöhykkeen merituulivoima-alueiden kilpailutuksen alkavan loppuvuodesta 2025.

OX2 pitää tärkeänä, että myös Ahvenanmaan merituulivoiman liittäminen Suomen kantaverkkoon mahdollistetaan. Ahvenanmaan pohjoispuolen merituulivoima-alueen kilpailutuksen arvioidaan käynnistyvän vuoden 2025 aikana. Ahvenanmaan merituulivoiman liittäminen tarjoaisi paljon kaivattua sähköntuotantoa eteläiseen Suomeen. OX2 kehittää Ahvenanmaalla Noatun Nord -merituulivoimahanketta yhdessä Ålandsbankenin kanssa.

Merituulivoiman edistämiseksi olisi myös aiheellista harkita kantaverkonhaltijalle laajempaa toteutusvastuuta merialueille syntyvistä verkoista. Tämä edistäisi

merituulivoiman rakentumista, mikä auttaisi vastaamaan merkittävästi kasvavaan sähkön kysyntään.

Erilliset linjat

OX2 kiittää esitystä siitä, että erilliset linjat myös muulle kuin pienimuotoiselle sähköntuotannolle mahdollistetaan. Vetytalouden kehittyessä ja teollisuuden muutenkin sähköistyessä erilliset linjat vähentävät sähköverkkoon kohdistuvaa painetta ja mahdollistavat kustannussäästöjä.

Lisätietoja:

Lyydia Kilpi
Yhteiskuntasuhdejohtaja
OX2 Finland Oy
lyydia.kilpi@ox2.com
p. 040 661 9165